Paragrafta Yardımcı Düşünce - 3

1. Biz bir metni, devrinin kültürüne göre değerlendirmeye çalışırken bile günümüzün ve kendimizin kıymet hükümlerinden uzaklaşamayız. O eser, zamanının şu veya bu düşüncesinin, modasının meyvesi olmuştur. O düşüncenin veya modanın gereği olarak eserin birtakım açıklamaları vardır hiç şüphesiz. Fakat yaşama gücü olan, asırları aşarak günümüze kadar gelen eser için sadece devrinin izahlarının sınırları içinde hapsolmak mümkün değildir. O şimdi, sanatkârının bile tasarrufundan çıkmış âdeta kamunun malı olmuştur. Yeni düşüncelerin, yeni hayat görüşünün, yeni yorumların teşkil ettiği kamu malıdır artık o. Bu takdirde artık şairin, bizim yeni getirdiğimiz yorumu düşünüp düşünmemiş olduğu mühim değildir. Mühim olan, eserlerin her devirde, insan zekâsının ulaşabildiği her zirvede yeniden bir yaşama gücü, yeniden bir yorum kazanacak zenginlikte olmasıdır.

Bu parçadan sanat metni ile ilgili,

I. Dönemin sanat anlayışına göre değerlendirilemeyeceği

II. Okurun yorumlarıyla yeni anlamlar kazanıp zenginleşebileceği

III. Birtakım fikir akımlarının etkisinde yazılabileceği

yargılarından hangileri çıkarılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

2. Yayımlanır yayımlanmaz Türk edebiyatının klasikleri arasına giren İhsan Oktay Anar'ın "Puslu Kıtalar Atlası" çizgi roman olarak raflardaki yerini alacak. Çizgi romana hayat veren usta karikatürist İlban Ertem, "Puslu Kıtalar Atlası" uğruna illüstrasyona ara verdi ve beş yıl boyunca bu proje üzerinde çalıştı. Sonuçta ortaya 300 sayfalık, en az eserin kendisi kadar konuşulmaya aday bir iş çıktı.

Bu parçadan, sözü edilen eserle ilgili aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

A) Okurda olumlu etki bırakmış bir kitap olduğuna

B) Bir karikatür dergisinde yayımlandığına

C) Türk edebiyatının önemli romanları arasında olduğuna

D) Çizgi roman türüne aktarıldığına

E) Çizgi romanının da romanın kendisi kadar ses getirebildiğine

3. Dilimizin gelişmesinde önemli bir rolü olan çocuk yakıştırmaları veya çocukların kendilerine göre adlandırmaları, bugüne kadar ayrıntılı bir biçimde pek işlenmemiş, bir köşeye bırakılmıştır. Oysa gerek aile içinde gerek kendi yaşıtları arasında çocukların kullandığı yüzlerce ilginç söz, yapısı belli olmayan ama hemen her çocuğun ağzından çıkan ibarelerin esaslı bir araştırmasının yapılması, sözlüğümüzün zenginleşmesi için elzem bir çalışma olacaktır. Özellikle çocukların kendi aralarında oynadıkları oyunların adları, bunların kullanıldığı yöreler, kelimelerin kökenleri ve varsa çeşitleri, bizlere yepyeni bir söz varlığının kapılarını açabilecektir.

Bu parçada çocuklarla ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Dillerinde söz hazinesi için kıymetli varlıklar bulunduğuna

B) Kullandıkları sözcüklerin bize farklı anlam dünyaları açabileceğine

C) Ailelerin, çocuklarının dil gelişiminde büyük bir paya sahip olduğuna

D) Dil varlıklarının ortaya çıkarılması için kapsamlı araştırmalar yapılması gerektiğine

E) Bu zamana kadar dil varlıklarının yeteri kadar incelenmediğine

4. İnsanlar uzaktaki ülkeleri merak ederek yeni yerleri çeşitli amaçlarla tanıma ihtiyacı hissetmiş, seyahatnameler de bu ihtiyaca cevap vermiştir. Geçmiş zamanlarda seyahatnameler, bir iletişim aracı olarak önem kazanmıştır. Seyahatnameler, iletişim imkânlarının kısıtlı olduğu dönemlerde bilimsel ve kültürel gelişmelerin aktarıcısı konumunda olmuştur. Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'nin "Fransa Sefaretnamesi", Batı'nın bilim ve teknikteki ilerleyişini Osmanlıya tanıtmış; bu gelişme, Osmanlı toplumunda Batılılaşma için önemli bir isteği beraberinde getirmiştir. Marco Polo'nun Uzak Doğu ile ilgili seyahatnamesi, Batılıların Haçlı Seferleri'ni düzenlemeleri ve coğrafi keşiflere yönelmeleri için teşvik edici olmuştur.

Bu parçadan hareketle seyahatnamelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) İnsanların öğrenme isteğini karşılamak ve merakını gidermek için yazılmıştır.

B) Yazıldıkları dönemde iletişimi sağlama görevini de üstlenmiştir.

C) Marco Polo, toplumsal ve sosyal açıdan dönüm noktalarının yaşanmasının önünü açmıştır.

D) Bilimsel ve kültürel gelişmeler hakkında insanları bilgilendirmiştir.

E) Yirmisekiz Çelebi Mehmet'in eseri, türün bilinen en ünlü eseridir.

5. "Noktalama işaretlerinden yoksun bir metin yazabilir misin?" diye sordum kendime. Belki sadece nokta kullanarak ya da sadece ünlem işaretiyle yahut da sadece ağır başlı bir virgülle, uzunca bir metnin sonunu getirebilir miyim, diye düşündüm. Bu yazıyı noktalama işaretlerinden kendimi sakınarak yazmaya giriştim ilk etapta. Elbette biliyordum böyle bir metinde bunu denemenin sonuç vermeyeceğini. Zira bunun yeri edebî metinler. Bunun kolay olmadığını bir kez daha anladım bu küçük girişimimle. Bunu deneyen büyük isimler var edebiyat tarihinde. Örneğin sadece virgül kullanarak upuzun cümleler kuran Kolombiyalı usta Gabriel Garcia Marquez ya da "Ulysses"in bir bölümünü noktasız, virgülsüz kaleme alan James Joyce… Beri yandan bazı sözcüklerden ve hatta harflerden tasarruf ederek yazanlar da mevcut.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Kimi yazarların, noktalama işaretlerini kullanmama eğiliminde olduğuna
B) Noktalama işaretlerini az kullanarak edebî bir metnin yazılamayacağına
C) Kimi yazarların, eserlerinde bazı kelime ve harfleri bilinçli olarak kullanmadıklarına
D) Noktalama işaretlerini kullanmadan metin yazmanın zor olduğuna
E) Bazı yazarların virgülü kullanmadan metin yazabileceğine

6. Bostancı'nın adı, kimi kaynakların söylediği gibi, burada çok bostan olduğu için böyle değildir. Osmanlıda, İstanbul'u Anadolu'ya bağlayan ana yol Bostancı'dan geçiyordu. Kentin bu doğu sınırında, bir Bostancı Derbendi yani karakolu kuruldu. Bu karakol, İstanbul'a giriş-çıkışları kontrol ediyor, kentte işi gücü olduğunu kanıtlamayan ya da kentte yaşayan bir kefil gösteremeyenleri buradan geçirmiyordu.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Bostancı adının kaynağının yanlış bilindiği
B) Osmanlıda Bostancı'nın ana yol güzergâhında olduğu
C) Bostancı'da İstanbul'a giriş-çıkışları kontrol amacıyla karakol kurulduğu
D) Bostancı Derbendi'nin İstanbul'da işi olmayanları şehre almadığı
E) Bostancı'nın Osmanlıda önemli bir yerleşim yeri olduğu

7. Daktilo, 19. yy.da Amerika'da bulundu. Daktilonun ilk örneklerine "tipograf" adı verilmişti. Tipograf 1829 yılında W. Burt tarafından yapılmıştı. Bu makinenin birçok parçası tahtadandı. Harfleri bulabilmek için yazı yazanın bir çerçeve üzerindeki kolu çevirmesi gerekiyordu. 1868 yılına doğru daha gelişmiş modeller yapıldı. İlk daktilo makinesini satın alanlar arasında yazar Mark Twain de vardı.

Bu parçada "daktilo" **ile ilgili aşağıdakilerin hangisine değinilmemiştir?**

A) Daktilonun yaygınlaşmasıyla yazmanın hız kazandığına
B) İlk örneğinin birçok parçasının ahşaptan olduğuna
C) İlk örneklerine önceleri farklı bir isim verildiğine
D) Belli bir zamandan sonra daha gelişmiş modellerinin çıktığına
E) İlk satın alanların arasında ünlü bir yazarın da olduğuna

8. Jill Price isimli bir kadın "hipertimestik sendromu" ile tanınan ilk kadın olarak bilim dünyasında tüm dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştı. Hipertimestik sendromu hafıza ile ilgili olan ve yaşadığı hiçbir şeyi unutmayan insanların durumuna verilen isim. Yaşadığı her şeyi (%95) hatırlayan bu kadının önceleri uydurmacı olduğu sanılıyordu. Birtakım deneyler sonucu kanıtlara ulaşıldı. Herhangi bir tarih seçilerek o gün olan önemli olaylar, hava durumu ve dikkatini çeken bazı durumlar, alınan cevaplar kayıtları ile incelendiğinde bire bir tuttu ve testler tekrar edildi. Devam eden testler ile sendrom şekillendi ama tüm araştırmalara rağmen bazı insanların yaşamayı çok istediği bu durumun nedeni bulunamadı.

Bu parçada hipertimestik sendromu ile ilgili aşağıdakilerin hangisine değinilmemiştir?

A) Bazı insanların hipermistik sendromuna yakalanmayı istediğine
B) Hipermistik sendromuna yakalanan ilk insanın Jill Price olduğuna
C) Sendromun hafıza ile ilgili olduğuna
D) Bu hastalığın varlığına önceleri inanılmadığına
E) Nedeninin tespit edilemediğine

